პროლეტარელნო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

КОМУНИСТ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

№ 217 (20258) — კვირა, 18 სექტემბერი, 1988 წელი. — ფასი 3 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

შეხვედრა კრასნოიარსკელ მშრომელებთან

სკკკ ცენტრალური კომიტეტ-ის გენერალური მდივანი მ. ს. გორბაჩოვი 16 სექტემბერს კრასნოიარსკში შეხვდა მშრომელთა წარმომადგენლებს.

შეხვედრაზე გამოვიდნენ პ. ვ. ნომანოვი — ქიმიური კომბინატ-„ენისეის“ დირექტორი, ა. ს. ფედორინი — ელექტროვაგონსარემონტო ქარხნის განყოფილების უფროსი, ა. ნ. ნემტურკინი — მწერალი, ვ. ვ. რაკინი — ბაკასის ავტონომიური ოლქის ჯიმთსანაშენე „მოსკოვსკის“ მწყემსი, მ. ტ. ტურუშევა — საწარმოო გაერთიანება „ქიმპოლკის“ მძაბავი, ო. ფ. ყელინი — გაერთიანება „მინუსინსკის ელექტროტექნიკური სამრეწველო კომპლექსის“ გენერალური დირექტორი, ო. ბ. მატროფანოვი — კრასნოიარსკის სამედიცინო პრეპარატების ქარხნის მუშა, გ. ვ. პატრტდინოვი — ბოლშევიკის პრესის რაიონის კოლმეურნეობა „მეგობრობის“ თავმჯდომარე, ლ. ი. გოდინინ — სუხოზუზიმსკის რაიონის საბჭოთა მეურნეობა „მინდერლინსკის“ მწყემსი, ე. ბ. გორბაჩოვი — კრასნოიარსკის ავტომობილთა ქარხნის „ავტომობილის“ ბრიგადის ბრიგადირი, ა. ს. დემენტიანოვი — ჩერნობაგორის კომბინატის ბრიგადის ბრიგადირი, ა. ბ. ზუბაკოვი — სკკკ ტერუნანსკის რაიკომის პირველი მდივანი.

შეხვედრ გამოვიდა მიხეილ სერგეს ძე გორბაჩოვი. (მ. ს. გორბაჩოვის გამოსვლა გამოქვეყნდება). (საკდსინ).

საშტაბი სკკპ სამხარეო კომიტეტში

16 სექტემბერს კრასნოიარსკში ინფორმაციათა სკკკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის მ. ს. გორბაჩოვის შეხვედრა პარტიის სამხარეო კომიტეტის მეთაურებთან, სამხარეო საბჭოს აღმასკომის წევრებთან და სკკკ სამხარეო კომიტეტის განყოფილებათა გამგეებთან. (საკდსინ).

მ. ს. გორბაჩოვი მოსკოვს დაბრუნდა

სკკკ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივანი მ. ს. გორბაჩოვი 16 სექტემბერს კრასნოიარსკიდან მოსკოვს გაემგზავრა.

აეროდრომზე მის გასაცილებლად მოვიდნენ სკკკ კრასნოიარსკის სამხარეო კომიტეტის პირველი მდივანი ო. ს. შენინი, კრასნოიარსკის სამხარეო აღმასკომის თავმჯდომარე ვ. ი. სერგიენკო, პარტიის სამხარეო კომიტეტის მეორეს წევრები და საზოგადოებრივობის წარმომადგენლები.

სალამოს მ. ს. გორბაჩოვი მოსკოვს ჩავიდა. (საკდსინ).

გარდაქმნათ პარტიული პროპაგანდა

[illegible] 1988 [illegible] 16 სექტემბერს [illegible] ცენტრალური კომიტეტ-[illegible] ბიუროს, ა. ნ. ნემტურკინი — [illegible] ბ. ს. [illegible] ბ. ტ. ტურუშევა — [illegible] ბ. ფ. ყელინი — [illegible] ბ. ს. [illegible] ბ. ბ. [illegible] ბ. ბ. [illegible] ბ. ბ

შთამომავლობას სალღეგრძელოდ დარჩება

◆ საქართველოს ტყის ფონდს 3,01 მილიონი ჰექტარი უკავია ◆ ტყით იმოსება კლდოვანი ფერდობები ◆ მეტყევეობის ფართი სასურსათო პროგრამის განხორციელებაში ◆ 61 ტყის მუშაკს მიენიჭა დარგის მუშაკთა საპატიო ოდენობა ◆ რამამ საქართველოს სსრ სახელმწიფო პრემია დაიმსახურა ◆ ბუნების რესურსთა მოხმარებელი ფორმები მწარმოებლთა დასაინტერესებლად ◆ ბოლო ოლეანში დამსვენებელთა რიცხვმა მილიონს გადააჭარბა

ტყე ჩვენი სიცოცხლის განუყოფელი ნაწილია. მისით სულდგმულობს პლანეტა, და ამიტომაც განსაკუთრებული ყურადღებითა და მზრუნველობით არის გარემოსილი დედამიწის ეს „მწვანე ოქროვანი“.

საქართველოს ტყეების ასობით მუშაკი ემსახურება, რომლებიც ორ ათეულ წელზე მეტია ყოველ-წლიურად, სექტემბრის მესამე კვირას, აღნიშნავენ თავიანთ პროფესიულ დღესასწაულს — „ტყის მუშაკის დღეს“.

და ათ, ეს დღეც დადგა. გაზეთ „კომუნისტის“ კორესპონდენტი შეხვდა ბუნების დაცვისა და სატყეო მეურნეობის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარეს **ამბ. ზოთა ბალაბანიძეს** და ესაუბრა იმის თაობაზე, თუ რა მიღწევებით შეეგებენენ დარგის მუშაკები თავიანთ პროფესიულ დღესასწაულს.

— პატივცემული ზოთა, უპირველესად ტყის მუშაკის დღეს მოგილოცავთ. რითია მნიშვნელოვანი წლევანდელი წელი ოქვენი მუშაკებისათვის?

— წლევანდელი წელიწადი გასასაუთრებელია იმით, რომ საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა და საკავშირო მინისტრთა საბჭომ მიიღეს დადგენილება ქვეყნის სატყეო მეურნეობისა და სატყეო მრეწველობის მართვის სრულყოფის თაობაზე, რომელშიც ხაზგასმულია, რომ სატყეო კომპლექსის მართვის ძირეულ გარდაქმნის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს პარტიის XXVII ყრილობის ისტორიულ გადაწყვეტილებათა რეალიზაციისათვის, რომლებიც ძირითადად თვალსაწიერებენ ტყით სარგებლობის გაუმჯობესებას, ნარგაობათა აღდგენას და ტყის გეგმაზომიერ ექსპლოატაციას.

— როგორია თქვენი აზრი სატყეო მეურნეობის სამინისტროსა და ბუნების დაცვის სახელმწიფო კომიტეტის გაერთიანების თაობაზე?

— ეს გარეთაინება მთელ ჩვენს ქვეყანაში მოხდა სატყეო მეურნეობის მართვის გასაუმჯობესებლად და, რა თქმა უნდა, არც ჩვენი რესპუბლიკაა გამონაკლისი. ამ ორი დარგის გაერთიანება ერთ უწყებად კიდევ უფრო განამტკიცებს, გააძლიერებს და ეფექტიანს გახდის ჩვენს რესპუბლიკაში ბუნების დაცვას, მის მოვლა-პატრონობას, საერთოდ ტყის აღდგენას და რაციონალურ გამოყენებას.

დარგის რეორგანიზაციამ, რა თქმა უნდა, დადად პასუხსაგები და სახელმწიფო მნიშვნელობის ამოცანების წინაშე დაგვაყენა.

სატყეო მეურნეობისა და სატყეო მრეწველობის მართვის გაერთიანებამ და სრულიაფად მჩინეულია ოროგორც ერთ-ერთი მთავარი ფაქტორი ამ დარგების მეურნეობრიობის ეფექტიანობის ამაღლებისათვის, მან უნდა უზრუნველყოს მოიმკრნენ დამოკიდებულება ტყისადმი, როგორც ერთფეროვანი სიმდიდრისადმი, რომელიც გარემოს გამჯანსაღებელი წყაროა. ტყის შემდგომ განვითარებაზე დამოკიდებული აგრეთვე სატყეო მრეწველობის დინამიკური განვითარება მოსახლეობისა და სახალხო მეურნეობის დაკმაყოფილება ტყის სხვადასხვა პროდუქტით. ამაღლდება ეკონომიკური, ეკოლოგიური და სოციალური განვითარების დონე.

შემუშავდა და დამტკიცდა ახლად შექმნილი დარგის გენერალური სქემა, იგი ითვალისწინებს მართვის სტრუქტურის სრულყოფას და მის ფორმირებას დარგობრივი ფუნქციური პრინციპების მიხედვით.

მართვის ახალი სისტემის შესაბამისად, სატყეო მეურნეობის, ოროგორც მატერიალური წარმოების დარგის, ძირითად მოვალეობას შეადგენს სახელმწიფო ფონდის ტყის მართვა. სატყეო მეურნეობის დარგის სპეციფიკურ-ტექნიკური პოლიტიკის გატარება, ტყის რესურსების მოპოვება და დამზადება. მისი დაცვა ხანძრისაგან, მავნებლებისა და დაავადებებისაგან, მართვის ეკონომიკური მეთოდების ფართოდ დანერგვა და სხვა მრავალი ღონისძიება.

— საზეიმო განწყობილებას არ უნდება, მაგრამ, რაკი სიტყვამ მოიტანა, სარეგ აქვე ვთქვათ ტყის დაავადებებზე. წლეულს რედაქციაში ამის თაობაზე რამდენიმე წერილი შემოვიდა.

— შემიძლია განვაცხადო, რომ დარგის ყველა მუშაკი დიდი პასუხისმგებლობით ეკიდება ბუნების დაცვას, სწორედ ამის შედეგია, რომ წლეულს ხანძრის არც ერთი შემთხვევა არ გვქონია. რაც შეეხება მავნებელ-დაავადებათა გავრცელებას, ასეთი ფაქტები წლეულს მართლაც იყო მცხეთის, თეთრი წყაროსა და ვასპის, თბილისის ეროვნული პარკისა და საგურამოს ნაკრძალის ტყეებში. მეურნეობათა ხელმძღვანელებმა დაავადებულ ფართობებს უმკურნალეს სათანადო ქიმიური პრეპარატებით, რამაც სასურველი ნაყოფი გამოიღო.

— საჭირო ხომ არ იქნება ამ ტყეების ზოგიერთი ჭინაკვეთის აღდგენა?

— არა, საამისოდ არ გამხდარა საქმე. ამასთანავე უნდა მოგახსენოთ, რომ ყოველწლიურად წარმატებთან სრულდება ტყის კულტურების გაშენებისა და რეკონსტრუქციის სამეშაოთა გეგმები. გასულ პერიოდთან შედარებით ნარგაობათა გაბარება შესაბამისად 1-2 პროცენტით გაიზარდა და 78-79 პროცენტს მიაღწია, გამოეფავნეთ 61 მილიონი სხვადასხვა ზომის სტანდარტული ნერგი. მიწინოქმედ შემცირდა დაღეპული ტყის კულტურების ფართობები.

წლეულს 29.400 ჰექტარზე მოეწყობა ტყის აღდგენითი სამუშაოები. მათ შორის 5.400 ჰექტარზე თესვითა და დარგვით მოხდება ტყის გაშენება, 4.800 ჰექტარზე კი ჩატარდება ტყის სარეკონსტრუქციო სამუშაოები. გამოვიყენეთ 60 მილიონ სტანდარტულ ნერგს, 28 ათას კაცისა და 80 ათას თუთის ნერგს. წარმატებით სრულდება ტყის სანერგეების გაშენებისა და ტყის კულტურების მოვლის საგეგმო დავალებანი, რაოდენობასთან ერთად გაიზარდა ჩატარებული სამუშაოთა ხარისხი. გაუფჯობესდა გაშენებული ტყის ერთეულ სტრუქტურა, გაშენების ავროტექნიკა, მათი მოვლა-პატრონობა, ნერგების გაბარების მდგომარეობა.

— მოკლეთი და სანიტარიული ჭრის თაობაზე რას გეტყოდით?

— სწორედ ახლა ვაპირებთ მაგის თქმას. ამ მიზნით წლეულს 8 თვეში დამზადებულია 285 ათასი კუბურომეტრი ლიკვიდური მერქანი, რაც გეგმის 103 პროცენტს შეადგენს.

— ჩვენი რესპუბლიკის მშრომელებმა ამ ბოლო წლებში რა მიიღეს ტყისგან? დასასვენებელი ადგილებსაც ვგულისხმობთ.

— მეტად მნიშვნელოვანი სამუშაოები შეეკარუოეთ გარემოს გაჯანსაღებისა და მშრომელთა მასობრივი დასვენების პირობების გასაუმჯობესებლად. თანდათან კეთილმოწყობილი ხდება და ფართოვდება თბილისისა და რუსთავის მწვანე ზონის ტყეები. აქ 33 800 ჰექტარზე განხორციელდა შესაბამისი სამუშაოები. შერჩეულია მშრომელთა დასვენების ადგილები, სადაც იგება მცირე არქიტექტურული ფორმები, კეთილმოაწყვეთ წყაროების მისასვლელები, ბავშვთა სათამაშო მოედნები, გაშენდა საავტომობილო გზები და გამოიყო ავტომანქანების სადგომი მოედნები. ბოლო წლებში დამსვენებელთა რიცხვმა მილიონს გადააჭარბა. ძალიან დიდი სამუშაოები მიმდინარეობს კრწანისის კლდოვანი ფერდობების გატყეევება-გამწვანებისათვის. მწვანე ზონის გაფართოება ხდება აგრეთვე რესპუბლიკის მსხვილ ინდუსტრიულ ქალაქებში: ქუთაისში, ზესტაფონში, ტყიბულში, ბათუმში, სოხუმში. ერთი სიტყვით, საქმე ძალიან ბევრი გვაქვს.

— როგორია დარგის წვლილი სასურსათო პროგრამის განხორციელებაში?

— ამისათვის ზრუნვა 1982 წლის მაისის პლენუმის დამთავრებისთანავე დავიწყეთ.

— როგორია თქვენი აზრი სატყეო მეურნეობის სამინისტროსა და ბუნების დაცვის სახელმწიფო კომიტეტის გაერთიანების თაობაზე?

— ეს გარეთაინება მთელ ჩვენს ქვეყანაში მოხდა სატყეო მეურნეობის მართვის გასაუმჯობესებლად და, რა თქმა უნდა, არც ჩვენი რესპუბლიკაა გამონაკლისი. ამ ორი დარგის გაერთიანება ერთ უწყებად კიდევ უფრო განამტკიცებს, გააძლიერებს და ეფექტიანს გახდის ჩვენს რესპუბლიკაში ბუნების დაცვას, მის მოვლა-პატრონობას, საერთოდ ტყის აღდგენას და რაციონალურ გამოყენებას.

დარგის რეორგანიზაციამ, რა თქმა უნდა, დადად პასუხსაგები და სახელმწიფო მნიშვნელობის ამოცანების წინაშე დაგვაყენა.

სატყეო მეურნეობისა და სატყეო მრეწველობის მართვის გაერთიანებამ ამ დარგების მეურნეობრიობის ეფექტიანობის ამაღლებისათვის, მან უნდა უზრუნველყოს მოიმკრნენ დამოკიდებულება ტყისადმი, როგორც ერთფეროვანი სიმდიდრისადმი, რომელიც გარემოს გამჯანსაღებელი წყაროა. ტყის შემდგომ განვითარებაზე დამოკიდებული აგრეთვე სატყეო მრეწველობის დინამიკური განვითარება მოსახლეობისა და სახალხო მეურნეობის დაკმაყოფილება ტყის სხვადასხვა პროდუქტით. ამაღლდება ეკონომიკური, ეკოლოგიური და სოციალური განვითარების დონე.

შემუშავდა და დამტკიცდა ახლად შექმნილი დარგის გენერალური სქემა, იგი ითვალისწინებს მართვის სტრუქტურის სრულყოფას და მის ფორმირებას დარგობრივი ფუნქციური პრინციპების მიხედვით.

მართვის ახალი სისტემის შესაბამისად, სატყეო მეურნეობის, როგორც მატერიალური წარმოების დარგის, ძირითად მოვალეობას შეადგენს სახელმწიფო ფონდის ტყის მართვა. სატყეო მეურნეობის დარგის სპეციფიკურ-ტექნიკური პოლიტიკის გატარება, ტყის რესურსების მოპოვება და დამზადება. მისი დაცვა ხანძრისაგან, მავნებლებისა და დაავადებებისაგან, მართვის ეკონომიკური მეთოდების ფართოდ დანერგვა და სხვა მრავალი ღონისძიება.

— საზეიმო განწყობილებას არ უნდება, მაგრამ, რაკი სიტყვამ მოიტანა, სარეგ აქვე ვთქვათ ტყის

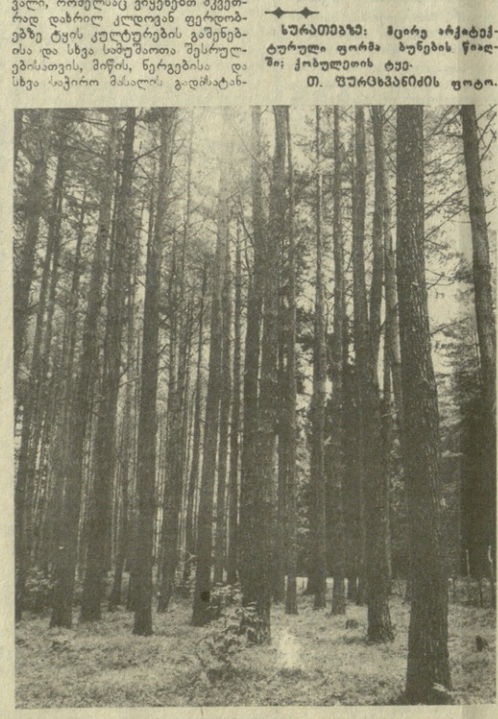

სამყაროს დიდი მკვლევარი

ᲕᲘᲥᲢᲝᲠ ᲐᲛᲑᲐᲠᲪᲣᲛᲘᲐᲜᲘᲡ ᲓᲐᲑᲐᲓᲔᲑᲘᲡ 80 ᲬᲚᲘᲡᲗᲐᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝ

სახელოვანი მეცნიერის, ორგზის სოციალისტური შრომის გმირის, სომხეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტის იუბილეს ეწოდა ქვეყნის მეცნიერული საზოგადოებრიობა აღნიშნავს როგორც საბჭოთა მეცნიერების ზენიმს.

ვიქტორ ამბარცუმიანმა საშუალო განათლება თბილისში მიიღო და ჯერ კიდევ გიმნაზიაში სწავლისას მიიპყრო მასწავლებელთა ყურადღება ნიჭითა და მეცნიერული კვლევისაკენ დაუდგრომელი სწრაფვით. მას ერთნაირად იტაცებდა მათემატიკა, ფიზიკა და ასტრონომია. თბილისთან მს მარტო ახალგაზრდის მორეული წლები როდი აკავშირებს: როგორც მომმე რუსეთის ლეკის მეცნიერების მეთაური, იგი თავის კოლეგებთან ერთად ათეული წლების მანძილზე განაგებდა სომხეთისა და საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიების შემოქმედებითს კავშირებს და არაჩვეულებრივ სტუმრობს ჩვენს დედაქალაქს.

ჩვენი რესპუბლიკის ხელმძღვანელობამ სათანადოდ დააფასა ეს მისი ღვაწლი და ჯერ კიდევ სამოციან წლებში მიანიჭა საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის სპატიო წოდება. საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიამ 1979 წელს თავის სპატიო წევრად აირჩია. ვიქტორ ამბარცუმიანი თბილისის სპატიო მოქალაქეცაა.

ლენინგრადის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დამთავრებისა და პულკოვოს ასტრონომიულ ობსერვატორიაში ასპირანტურის გავლის შემდეგ ვ. ამბარცუმიანი ჯერ პულკოვოში მოღვაწეობდა, ხოლო შემდეგ ლენინგრადის უნივერსიტეტში. ამ დროისათვის იგი უკვე ჩამოყალიბებული მეცნიერია, რომლის ნაშრომები ცნობილი და აღიარებულია საბჭოთა კავშირსა და უცხოეთში. უნივერსიტეტში მან დაიარა (პირველად საბჭოთა კავშირში) ასტროფიზიკის კათედრა, შემქმნა და სათავეში ჩაუდგა თეორიული ასტროფიზიკის სამეცნიერო სკოლას, რომელმაც შესამჩნევად აამაღლა საბჭოთა ასტრონომიული მეცნიერების მსოფლიო პრესტიჟი.

დიდი სამამულო ომის დაწყებისთანავე ვ. ამბარცუმიანი მეცრძოლთა რიგებში ჩადგა, მაგრამ მალე ის ელაბუგაში გიწვევენ ყაზანის მხლობლად, სადაც ლენინგრადის უნივერსიტეტი იყო გაჩხენული. აქ მას უნივერსიტეტის პროექტორის (სამეცნიერო საქმეთა) მოვალეობა დაეკისრა. ამასთან ერთად ეწყოდა თავდაცვითი მნიშვნელობის კვლევა-ძიებას, დაამუშავა მეერიე ბორემში სანათლის გაბნევის თეორია, რომელმაც შემდგომში დიდი თეორიული და გამოყენებითი განვითარება განიცადა.

1943 წლიდან ვ. ამბარცუმიანმა თავისი მოღვაწეობა მშობლიურ სომხეთს დაუკავშირა, სადაც ახლად დაფუძნებული მეცნიერებათა აკადემიის ჯერ კიდევ-პრეზიდენტად, სამი წლის შემდგომ კი პრეზიდენტად აირჩიეს. 1946 წელს მან დააარსა მიუტიანის ასტროფიზიკური ობსერვატორია, რომელსაც მალე მსოფლიო სახელი მოუხვეჭა ნოვატორული იდეებითა და აღმოჩენებით, საკუთარი და თავისი მოწაფეების მეცნიერული ნაშრომებით.

როგორც სამყაროს მკვლევარი, ვ. ამბარცუმიანი გამოირჩევა დამკვლი ამოცანების ორიგინალობით, მათ გადასაწყვეტად ახალი ფიზიკისა და მიდგომების ძიებითა და მიგნებებით, გადაწყვეტის ნალრმით. მისი კვლევის შედეგებგ ფართო გამოყენებას პპოვებენ არა მარტო საკუთრივ ასტრონომიაში, არამედ მთამატიკური ფიზიკის პრაქტიკულ ამოცანებში, გამოსხივების მრავალჯერად გაბნევის თეორიაში და ბირთვულ ფიზიკაში. მან საფუძველი ჩაუყარა და განავითარა რამდენიმე ახალი სამეცნიერო მიმართულება, მაგალითად, გამოსხივების გადატანის თეორია, ვარსკვლავთა სისტემების სტატისტიკური მექანიკა, ვარსკვლავთწყვილებისა და ჯერადი ვარსკვლავების სტატისტიკა და დინამიკა და სხვა.

განსაკუთრებული და პრინციპული მნიშვნელობისაა მისი აღმოჩენები ფაქტორებისა, რომლებიც შეიცავენ ახალი ტიპის ვარსკვლავთ აგრეგატებს ანუ ეგრეთ წოდებულ ვარსკვლავთ ასოციაციებს, არამდგრად ვარსკვლავებსა და გალაქტიკების გუნების აქტივობას. ამ სამი მიმართულებით ერთი იდეით გაერთიანებულმა კვლევამ ვ. ამბარცუმიანი ახალ კოსმოლოგიურ დასკვნებამდე მიიყვანა. კოსმოლოგიურ წარმოდგენებთა განვითარების ერთ-ერთ ეტაპად ითვლება ამ ავტორის ერთ-ერთი ადრეული ნაშრომი, ეს ნაშრომი ეხებოდა ორ ურთიერთ-მოძრავ ერთ-ერთ ეტაპად ითვლება ამ ავტორის ერთ-ერთ ადრეული ნაშრომი, ეს ნაშრომი ეხებოდა ორ ურთიერთ-მოძრავ ... ...

ქართველი ერის სათავეებთან

დასკვნები და განზოგადებანი

ეროვნული საკითხი ერთ-ერთი ფუნდამენტური და უფაქიზესი პრობლემაა საზოგადოებათმცოდნეობაში. იგი მჭიდროდ არის დაკავშირებული ერების ჩასახვა-განვითარების საკითხთან, მის ისტორიასთან. მარქსისტულ-ლენინური საზოგადოებათმცოდნეობამ სრასთე და გარკვეულობა შეიტანა ამ უაღრესად რთული პრობლემის მეცნიერულ გამეცნებაში, კანსაკუთრებით მისი წარმოქმნის ხანაში და ტიპოლოგიის საკითხებში, რის განხილვასაც ამჟამად მიზნად ვისახავთ.

1. ერების წარმოქმნის საკითხებს ბევრი მოაზროვნე, ჩვეში და სხვანაგაც, ეძებდა ბარბაროსობის უკანასკნელ სტადიაზე ან თანამედროვე ცივილიზაციის საწყის ეტაპზე, ზოგი — კაპიტალისტური ფორმაციის წინარე ხანაში, მაგრამ არა ფეოდალიზმის პირობებში, მისი ეტაპების განსხვავებულად, და ბოლოს, ზოგიც — ადმიალი კაპიტალიზმის ეპოქაში.

მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსებს აღმავალი კაპიტალიზმის ეპოქის პრიდუქტად მიიჩნდათ მხოლოდ ბურჟუაზიული ერი და არა საერთოდ ერი, როგორც დღესაც ჰგონია ზოგიერთს, და, რომლის გავრცელება ჩვენში ნაწილობრივ დაკავშირებულია ი. ბ. სტალინის ნაშრომთანაც — „მარქსიზმი და ნაციონალური საკითხი“ (1913 წ.). ამ ნაშრომში კი ავტორს არ დაუსვამს ერების ტიპოლოგიის პრობლემა.

XIX საუკუნის მეორე ნახევარში თითქმის ყველგან, განსაკუთრებით კი საქართველოში, ცხოველ გარემოებათა გამო, ეროვნული პრობლემა გახდა ფრიად აქტიური. მას დიდი ინტერესით სწავლობდნენ ქართველი თეორეტიკოსები, რომლებიც ეროვნული პრობლემის როგორ ასპექტის გაშუქებაში გასაოცრად ახლოს აღმოჩნდნენ პრობლემის, მარქსისტულ გაგებასთან. ერის ისტორიისა და თეორიის საკითხს თავიანთ შრომებში განიხილავდნენ ზურგიანურ ბურჟუაზიულ-დემოკრატული ინტელიგენციის წარმომადგენლები, მაგრამ ისინი ვერ ამაღლდნენ ერის ისტორიისა და თეორიის რევოლუციურ-დემოკრატიულ გაგებამდე; თუმცა ვერ ფარავდნენ ეროვნულ საკითხზე მათ ნაბრეგში საკმაოდ ჩარჩად წარმოდგენილ პროგრესულ, ხალრთულ სახლობო, დემოკრატიულ ელემენტებსა და ტრადიციებს, ზოგიერთი ქართველი სოციალ-დემოკრატი ვერ გიგინანა ეროვნულ საკითხში ვეიტლინგის, კაუცკისა და სხვათა ვულგარულ-მემარცხენულ თვალსაზრისს, რაც ეროვნულ ნიქილიზმს აქეზებდა ხშირად.

ერის ისტორიისა და თეორიის შესახებ ეროვნული მდიდარმა მარქსისტულ-ლენინურმა ლიტერატურამ ბანსაზღვრა ქართული ისტორიოგრაფიის მიღწევები ამ დარგში. ყურადღებას განსაკუთრებით იმსახურებენ აკადემიკოსების სიმონ ჯანაშიას („ქართველი ერის წარმოშობა ი. ბ. სტალინის მოძღვრების სინათლეზე ნაკეთი შესახებ“), ნიკო ბერძენიშვილის („ალსაობრივი და შინაალსობრივი ბრძოლის გამოკვლევა საქართველოს საგარეო-პოლიტიკურ ურთიერთობაში“) და ა. ალფაძის („ნათესავთა ქართველი“) ნარკვევების მნიშვნელობა ეროვნული პრობლემის შესწავლაში და ის შეფასებითი კრიტიკა, რომელსაც იყენებდნენ ისინი ი. სტალინის ნაშრომის „მარქსიზმი და ნაციონალური საკითხის“ — მიმართ. ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით თანდათანობით ყალიბდებოდა ჩვენი „დასკვნები და განზოგადებანი“ 40-ანი წლების დასაწყისიდან 60-ანი წლების მეორე ნახევრამდე, 1966 წელს იგი ცალკე ბროშურად („ქართველი ხალხის ეროვნული ცხოლოოდ ადეკის ეტაპები“) გამოიცა. მას ჯერ კიდევ ხელნაწერი ფაეცენ ნ. ბერძენიშვილი და მასზე დადებითი რეცენზიის გამოქვეყნებულ დაგვპირდა, მაგრამ სამწუხაროდ, არ დასცალდა. შემდგომი ჩვენი ძიებითადი დებულებები გაიზიარეს: ა. ალფაძემ, პ. ზარიძემ, შ. მესხიამ, გ. ყორანაშვილმა და სხვ., „რიტიკულად გამოგვეხმაურნენ: გ. მელიქიშვილი, ალ. სურგულაძე, ვ. დუმბაძე და გ. ბერეგაძე. მათი სურვილები მეძლეთმოდგაგარად გავითვალისწინეთ ამ უკანასკნელ ვარიანტში, რომელიც შემოკლებით ქვეყნდება.

ი. ბ. სტალინი თავის ნაშრომში „მარქსიზმი და ნაციონალური საკითხი“, გამოდიოდა რა რეფერატებს შემდეგ საქართველოში ბურჟუაზიული განვითარების ფაქტიდან, ქართველ ერებზე ეროვნული ერების ფორმირების ათორიდებდა XIX საუკუნის მეორე ნახევრით. ეს დათარიღება, აჯანებდა. რა ქართველი ერის ისტორიას, გაკვირვებას ეწვევდა ქართველ მკვლევართა შორის და ეროვნულ ინტელიგენციაში.

ქართველი ერის წარმოქმნის საკითხის დათარიღების სისწორეში, როგორც ჩანს, თვით სტალინსაც შეუტანია ეჭვი, როდესაც თავის ნაშრომში „ნაციონალური საკითხი და ლენინიზმი“ (რომელიც დაიწერა 1929 წელს და გამოქვეყნდა 1950 წელს), აღნიშნავდა ერის ელემენტების თუ ნიშნების — ენის, ტერიტორიის, კულტურული ერთობისა და სხვათა ეროვნული ან ეროვნულ-ბურჟუაზიული ერების ჩასახვა-განვითარების საკითხთან, მის ისტორიასთან. მარქსისტულ-ლენინურმა საზოგადოებათმცოდნეობამ სრასთე ეტაპზე, ზოგი — კაპიტალისტური ფორმაციის წინარე ხანაში, მაგრამ არა ფეოდალიზმის პირობებში, მისი ეტაპების განსხვავებულად, და ბოლოს, ზოგიც — ადმიალი კაპიტალიზმის ეპოქაში.

მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსებს აღმავალი კაპიტალიზმის ეპოქის პრიდუქტად მიიჩნდათ მხოლოდ ბურჟუაზიული ერი და არა საერთოდ ერი, როგორც დღესაც ჰგონია ზოგიერთს, და, რომლის გავრცელება ჩვენში ნაწილობრივ დაკავშირებულია ი. ბ. სტალინის ნაშრომთანაც — „მარქსიზმი და ნაციონალური საკითხი“ (1913 წ.). ამ ნაშრომში კი ავტორს არ დაუსვამს ერების ტიპოლოგიის პრობლემა.

XIX საუკუნის მეორე ნახევარში თითქმის ყველგან, განსაკუთრებით კი საქართველოში, ცხოველ გარემოებათა გამო, ეროვნული პრობლემა გახდა ფრიად აქტიური. მას დიდი ინტერესით სწავლობდნენ ქართველი თეორეტიკოსები, რომლებიც ეროვნული პრობლემის როგორ ასპექტის გაშუქებაში გასაოცრად ახლოს აღმოჩნდნენ პრობლემის, მარქსისტულ გაგებასთან. ერის ისტორიისა და თეორიის საკითხს თავიანთ შრომებში განიხილავდნენ ბურჟუაზიულ-დემოკრატული ინტელიგენციის წარმომადგენლები, მაგრამ ისინი ვერ ამაღლდნენ ერის ისტორიისა და თეორიის რევოლუციურ-დემოკრატიულ გაგებამდე; თუმცა ვერ ფარავდნენ ეროვნულ საკითხზე მათ ნაბრეგში საკმაოდ ჩარჩად წარმოდგენილ პროგრესულ, ხალრთულ სახლობო, დემოკრატიულ ელემენტებსა და ტრადიციებს, ზოგიერთი ქართველი სოციალ-დემოკრატი ვერ გიგინანა ეროვნულ საკითხში ვეიტლინგის, კაუცკისა და სხვათა ვულგარულ-მემარცხენულ თვალსაზრისს, რაც ეროვნულ ნიქილიზმს აქეზებდა ხშირად.

ერის ისტორიისა და თეორიის შესახებ ეროვნული მდიდარმა მარქსისტულ-ლენინურმა ლიტერატურამ ბანსაზღვრა ქართული ისტორიოგრაფიის მიღწევები ამ დარგში. ყურადღებას განსაკუთრებით იმსახურებენ აკადემიკოსების სიმონ ჯანაშიას („ქართველი ერის წარმოშობა ი. ბ. სტალინის მოძღვრების სინათლეზე ნაკეთი შესახებ“), ნიკო ბერძენიშვილის („ალსაობრივი და შინაალსობრივი ბრძოლის გამოკვლევა საქართველოს საგარეო-პოლიტიკურ ურთიერთობაში“) და ა. ალფაძის („ნათესავთა ქართველი“) ნარკვევების მნიშვნელობა ეროვნული პრობლემის შესწავლაში და ის შეფასებითი კრიტიკა, რომელსაც იყენებდნენ ისინი ი. სტალინის ნაშრომის „მარქსიზმი და ნაციონალური საკითხის“ — მიმართ. ყოველივე აღნიშნულის გათვალისწინებით თანდათანობით ყალიბდებოდა ჩვენი „დასკვნები და განზოგადებანი“ 40-ანი წლების დასაწყისიდან 60-ანი წლების მეორე ნახევრამდე, 1966 წელს იგი ცალკე ბროშურად („ქართველი ხალხის ეროვნული ცხოლოოდ ადეკის ეტაპები“) გამოიცა. მას ჯერ კიდევ ხელნაწერი ფაეცენ ნ. ბერძენიშვილი და მასზე დადებითი რეცენზიის გამოქვეყნებულ დაგპირდა, მაგრამ სამწუხაროდ, არ დასცალდა. შემდგომი ჩვენი ძიებითადი დებულებები გაიზიარეს: ა. ალფაძემ, პ. ზარიძემ, შ. მესხიამ, გ. ყორანაშვილმა და სხვ., „რიტიკულად გამოგვეხმაურნენ: გ. მელიქიშვილი, ალ. სურგულაძე, ვ. დუმბაძე და გ. ბერეგაძე. მათი სურვილები მეძლეთმოდგაგარად გავითვალისწინეთ ამ უკანასკნელ ვარიანტში, რომელიც ქვეყნდება.

ი. ბ. სტალინი თავის ნაშრომში „მარქსიზმი და ნაციონალური საკითხი“, გამოდიოდა რა რეფერატებს შემდეგ საქართველოში ბურჟუაზიული განვითარების ფაქტიდან, ქართველ ერებზე ეროვნული ერების ფორმირების ათორიდებდა XIX საუკუნის მეორე ნახევრით. ეს დათარიღება, აჯანებდა. რა ქართველი ერის ისტორიას, გაკვირვებას ეწვევდა ქართველ მკვლევართა შორის და გულისწყრომას — საერთოდ ჩვენს ინტელიგენციაში.

ქართველი ერის წარმოქმნის საკითხის დათარიღების სისწორეში, როგორც ჩანს, თვით სტალინსაც შეუტანია ეჭვი, როდესაც თავის ნაშრომში „ნაციონალური საკითხი და ლენინიზმი“ (რომელიც დაიწერა 1929 წელს და გამოქვეყნდა 1950 წელს), აღნიშნავდა ერის ელემენტების თუ ნიშნებისა — ენის, ტერიტორიის, კულტურული ერთობისა და სხვათა ეროვნული ან ეროვნულ-ბურჟუაზიული ერების ჩასახვა-განვითარების შესაძლებლობას. ეს შესაძლებლობა სინამდვილედ იქცა „ალმავალი კაპიტალიზმის ეპოქაში, როდესაც ჩამოყალიბდა მხოლოდ ბურჟუაზიული ერი და არა ერი სანერთო. ამასთან დაკავშირებით ი. ბ. სტალინმა დაანასთა ერების ბრძოლა ბურჟუაზიულ და სოციალისტურ. ქართულ ისტორიოგრაფიას ამაზე, რასაკვირველია, არ შეეძლო შეჩერება. მაგრამ ბორიგი ნანიჯის „ბარიდ გადადგმა მაშინ არც ისე ადვილი იყო ცნობილ გარემოებათა გამო.

ერის ნიშნების თუ ელემენტების წინაბურჟუაზიულ ხანაში არსებობის ფაქტი, სტალინისგან დამოუკიდებლად, ადიარა 1944 წელს ს. ჯანაშიამ. ეს ელემენტები, მისი აზრით, შეიქმნა ჯერ კიდევ შუა საუკუნეებში. ყველა ეს ელემენტი, ქვეყნის ისტორიულ პროგრესთან ერთად, განაცდიდა შემდგომ სრულფაფანგანვითარებას. ნ. ბერძენიშვილმა, გაითვალისწინა რა ეს გარემოება, „მორიგი ნანიჯიც“ გადადგა. მან 1949 წელს გამამზგალა ქვეკვანთა ყურადღება ერების მესამე ტიპზე — „ფეოდალურ ერზე“, როდესაც განაცხადა: „ფეოდალურმა საქართველომ თავი მოიყარა, **ფეოდალურ-ეროვნულად** გაერთიანდა, რაც თანმხლები პროცესი იყო მისი ფეოდალურ-ეროვნული ჩამოყალიბების პროცესისა...“ (ხაზგასმა ჩემია — ი. კ.).

ამ დროამდე მეცნიერება იცნობდა ერების მხოლოდ ორ ტიპს — ბურჟუაზიულსა და სოციალისტურს. მაგრამ ენის, ტერიტორიისა და კულტურის ერთობის არსებობა ფეოდალურ ფორმაციაში, იმ სახით, რა სახითაც ისინი იყვნენ წარმოდგენილნი, ვერ გამოდგებოდნენ, ბურჟუაზიული ერის ნიშნებად; ამასთან, რაკი სხვადასხვა ტიპის ერები, როგორც ცნობილია, ერთმანეთისაგან განსხვავდებიან თავიანთი ხელმძღვანელი ძალით, სოციალური შინაარსით და ძირითად ნიშან-პირობათა განვითარების დონით, ხარისხით, სრული საფუძველი გაჩქვს ვალიაროთ ერების მესამე ტიპიც — **„ფეოდალური ერის“** სახით. ეს მოსაზრება ემყარება მარქსიზმის „ლასიკოსთა არა ერთ მითითებას „ყველი ერებისა“ და „თანამედროვე ერებისა“ შესახებ, აგრეთვე, „არა „კაპიტალისტურად განვითარებულ ერზე“, „კაპიტალისტურ ერზე“ და, ბოლოს „სოციალისტურ ერზე“. ამასთან ერთად საფულსიმოა ლენინის მიერ 1916 წელს ეეროპელთა მისამართით გაკეთებული ნაბეჭდი: „ევროპელებს ზმრიდ ავიწყდებათ, რომ კოლონიური ხალხებიც **ადგრეფ** ერები არიან“. ერები ბზიანა და აფრიკაში არა ეშვიათად ყალიბდებიან ეკონომიკური, პოლიტიკური და ნაწილობრივ კულტურული ერობის ეტაპზე. ამ ეტაპზე ჩვენი ქვეყანა ეკონომიკურ-ეროვნული ჩამოყალიბების ეტაპზე ადგა. ეს ეტაპი ეროვნულ-ბურჟუაზიულ ეტაპად ვერ ჩამოყალიბდა, ეროვნულ-ბურჟუაზიული ერი ვერ ჩამოყალიბდა, ეროვნულ-ბურჟუაზიული ეტაპ

უცხოეთში

საძღვარი იუწყება

17 სექტემბერი

● შვეიცარია

მომზადდა პროექტები

ჟენევა. გასულ კვირაში ბირთვული და კოსმოსური შეიარაღების საკითხებზე საბჭოთა კავშირის მოლაპარაკებებზე სტრატეგიული შეტევითი შეიარაღების და კოსმოსური შეიარაღების ჯგუფებში გრძელდებოდა მუშაობა, რომელის მიზანია რაკეტებსწინააღმდეგო თავდაცვის ხელშეკრულების ჩაკირვა დაცვის პირობებში სტრატეგიული შეტევითი შეიარაღების 50 პროცენტით შემცირების თაობაზე ხელშეკრულების პროექტის მომზადება.

დელეგაციებმა მოამზადეს ახლანდელი მდგომარეობის მიხედვით განახლებული სტრატეგიული შეტევითი შეიარაღების 50 პროცენტით შემცირების თაობაზე ხელშეკრულების პროექტები და მათი თანდართული დოკუმენტები, რომლებიც ასახავენ ახლანდელი რაფლის ფაზის მიღწეულ წინსვლას, აგრეთვე საკითხებს, შემდგომ გადაწყვეტას რომ საჭიროებენ.

ტელეტაიპის ლენტიდან

● კეკინი. ოფიციალურად გამოცხადებულია, რომ ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკის სახელმწიფოს საბჭოს სანქციით შეიქმნა ჩინეთის ეროვნული ბირთვული კორპორაცია. ახალ კორპორაციაში შედის ორასზე მეტი სარაბინო, კომპანია, საპროექტო და საძიებლ-ეროვნული ინსტიტუტი. კორპორაცია სამეურნეო ერთეულია და დამოუკიდებლად განაგორციელებს თავის საქმიანობას, მას „სრული პასუხისგებლობა ეკისრება თავისი მოგებისა და ფინანსური დანაკარგებისათვის".

● ბაუბუ. რომის კათოლიკური ეკლესიის მეთაური პაპა იოანე პავლე მე-2, რომელიც სამხრეთ ამერიკის ქვეყნებში მოგზაურობს, ერთი დღით ეწვია ხვაზილენდს — პატარა მოიან სამეფოს, რომელიც ეხსნებოდა სამხრეთ ამერიკის რესპუბლიკას და მოსაზღვრეს. ჯალჯ მანზონის სტადიონზე პაპმა გაბართა საზეიმო მესა, რომელშიც 10 ათასამდე კაცი მონაწილეობდა.

● ლუანდა. ანგოლის ნაციონალური ერმენულა ნავსადგურის უოლფუშ-ბეის რაიონში მიმდინარეობს რასისტული სამხრეთ ამერიკის რესპუბლიკის საოუფაციო ძალების სამხედრო-საზღვაო ჭურონა კოდური სამეფოდებით „მაგერსფონტეინი".

● ნიუ-იორკი. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ნიუ-იორკის შტაბ-ბინაში გაიმართა საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა მორიგი ყოველწლიური კონფერენცია თემაზე: „გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის როლი კონფლიქტების მოწესრიგებაში, მშვიდობისა და საყოველთაო უშიშროების დაცვაში".

გასტროლები

ენობრივი ბარიერის მიუხედავად

რუსთაველის სახელობის თეატრის წარმომადგენელი საბერძნეთში

ათენი. აკროპოლის ძირში, ჭველბერძნული თეატრონის ღია სცენაზე რამდენიმე დღეს ისმოდა ქართული მეტყველება. აქ მიმდინარეობდა საქართველოს ზოგიერთ ხელოვნებათმცოდნეთა ხელშეწყობა აკადემიური დრამატული თეატრის გასტროლები, რომლებიც მოეწყო ათენში გამართული საბჭოთა კავშირის კულტურის დღეების ფარგლებში.

თბილისელმა ხელოვნების ოსტატებმა მაყურებელს აჩვენეს თავიანთი ორი სპექტაკლი — უ. შექსპირის ტრაგედიები „მეფე ლირი" და „რიჩარდ მესამე". ენობრივი ბარიერის მიუხედავად, ათენელები გულთბილად შეხვდნენ ქართველ მსახიობთა გამოსვლას.

ოტაკეცმა ზედაბოდა მაყურებელი თავიანი როლების შესრულებლის — სსრ კავშირის სახალხო არტისტს, სოციალისტური შრომის გმირის რ. ჩხიკვაძის ყოველ გამოსვლას. გაზეთმა „რიზოსპასტისმა" მას ქართული თეატრის კორიფე უწოდა.

ძველბერძნული თეატრონის სცენაზე გამოსვლა რთული, მაგრამ ძალზე საპატიო იყო, თქვა რ. ჩხიკვაძემ საბჭოთა ეროვნული ანსამბლის ხელმძღვანელ ალეკო ბეგნიერიძეს. აკროპოლის ძირში გამოსვლისას თავს უყრიდან ბეგნიერიძეს ვგრძნობდი და შეიძლებოდა, რომ აქ საბჭოთა ხელოვნების ვწარმომადგენლობდი.

● ინდოეთი

მთავრობის გადაწყვეტილება

დელი. ინდოეთის მთავრობამ გადაწყვიტა რაზუნდან გახსნილ ბრძოლაში ინდოეთის საელჩოს თანამშრომლთა ოჯახები ამ ქვეყანაში დაბანაკეთ ვითარების გამო. როგორც ინდოეთის საინფორმაციო საგენტო ეუწყება, ამისათვის რანგუნში სპეციალური რეისით გაფრინდა ინდოეთის ავიალინეები. ამ რეისით გახსნიზეენ აგრეთვე პაკისტანის, ბანგლადეშის, ნეპალისა და შრი-ლანკის საელჩოს თანამშრომლთა ოჯახებს.

● აშშ

შეხვედრა თეთრ სახლში

ვაშინგტონი. თეთრ სახლში დაიწყო პრეზიდენტ რეიგანის შეხვედრა მინფრედ ვეინბერგთან, რომელიც ამერიკის შეერთებულ შტატებში იმყოფება პირველ ოფიციალურ ვიზიტად, როგორც ნატოს გენერალური მდივანი.

პრეზიდენტის თანამშრომელ პრესასთან კითხვებში საკითხებში მარლინ ფიცუოტერმა განაცხადა, რომ თეთრ სახლში შეხვედრაზე განიხილავენ ნატოს მდგომარეობას, აგრეთვე მთელ რიგ საერთაშორისო პრობლემებს. ვაშინგტონში ყოფნის დროს მ. ვეინბერგს უკვე ჰქონდა მოლაპარაკება სახელმწიფო მდივანთან ჯორჯ შულცთან და თავდაცვის მინისტრთან ფრენკ კარლუჩოთან, ამერიკის კონგრესის ხელმძღვანელობის წარმომადგენლებთან.

გაიყიდა ჰელაპის ინსტიტუტი

ნიუ-იორკი. სახელგანთქმული ჰელაპის ინსტიტუტმა, რომელიც 1935 წელს ამერიკის შეერთებულ შტატებში სოციოლოგიური კვლევის პიონერმა ჯორჯ ჰელაპმა დააარსა, მფლობელი შეიცვალა. როგორც, პრინსტონში (ნიუ-ჯერსის შტატი) ჯ. ჰელაპის ვაჟიშვილებმა ალეკ და ჯორჯ ჰელაპებმა გამოაცხადეს, კომპანია, რომელშიც მათ აქციების საკონტროლო პაკეტი ეკუთვნოდათ, მიაჩიდეს ეროვნულ დიდ ცნობილ, მაგრამ გაკეთებით დიდ და სწრაფად მზარდ კვლევითს კორპორაციას „სელეკტრნ რისერჩ ინკორპორეიტედს" ლონკოლნში (ნებრასკის შტატი). რაც შეეხება თვით ძმებს, ისინი დირექტორთა საბჭოს თანთანამედმოვრეებად დარჩებიან, და, გარდა ამისა, გადაწყვეტილი აქვთ შექმნან ჰელაპის ახალი საერთაშორისო ფონდი, რომელს ამოცანა იქნება გამოკითხვების მოწყობა და სხვა სახის კვლევა ეტაპიერი მსოფლიო პრობლემების გადასაწყვეტად. უფრნარესად ჯანმრთელობის დაცვის, განათლების, რეკლამისა და გარემოს დაცვის სფეროებში.

თვალწარმტაცი დღესასწაული

გუშინ სოფლი საზეიმოდ გაიხსნა XXIV საზაფხულო ოლიმპიური ასპარეზობა

SEOUL 1988

ზაფხულის XXIV ოლიმპიური ასპარეზობის საზეიმო გახსნის თვალწარმტაცი ● ცერემონიალი, რომელსაც მთელი დღის განმავლობაში (სხვადასხვა დროს) ტელევიზიით პლანეტის ოთხ მილიარდზე მეტი ადამიანი აღევნებდა თვალს, ოლიმპიადის დედაქალაქის თავისებური სავიზიტო ბარათი გახდა. სეული დღანას ემზადებოდა ამ დღესასწაულისთვის, ემზადებოდნენ მსოფლიოს უძლიერესი ათლეტები, რომელთა მონაწილეობით გამართული სპორტული შერკინებანი, ორი კვირის მანძილზე, საყოველთაო ყურადღების ცენტრში იქნება.

...სეულის ოლიმპიური სტადიონი. ეს უნიკალური ნაგებობა 100 ათას მაყურებელს იტევს და ფორმით ძველებურ კორეულ ფაიფურის ლარნაკს მოგაგონებს. ხალი დილადრიან დაიძრა სტადიონისკენ, მაგრამ ზეიმი სხვაგან — მდინარე ხანზე დაიწყო. ხუთასამდე პატარა გემმა და კატარღამ გაადერადა ამაღლებული „ფლოტილია" დამშვენეს „ვინდსერფერებმა, რომლებსაც ასპარეზობაში მონაწილე ქვეყნების დროშები მოაქნდათ. მაგრამ მთავარი იყო „რენგოსონი" — გემი-დრაკონი... და აი, უზარმაზარი, თითქმის ნახევარტონიანი დიდი გემ-დრაკონიდან სტადიონზე გამოჩნდა. დღესასწაული აქ გრძელდება — ეროვნული ცეკვა-სიმღერა, ნაირგვარი კომპოზიციები. სტადიონზე შემოდიან მონაწილე ქვეყნების სპორტული დელეგაციები. ოლიმპიური ქარტიის თანახმად, საზეიმო აღლუმის გახსნის პატივი საბერძნეთს ეკუთვნის — ქვეყანას, რომელმაც მსოფლიოს ოლიმპიადა აუწყა. დელეგაციები მოდიან კორეული ანბანის მიხედვით... ცენტრალურ ტრიბუნასთან მოაბიჯებენ საბჭოთა სპორტსმენები, ალისფერი დროშა ნოვოსიბირსკელ ფალავანს, ევროპის ჩემპიონ ალექსანდრე კარელინს მოაქვს... ტრიბუნებზე ტაშის ქუხება.

ჩვენი ქვეყნის სპორტსმენები ოლიმპიადის ფავორიტები არიან. დელეგაციაში 504 სპორტსმენია. ყველაზე ასაკოვანი — ტამპენტელი ცხენოსანი ანატოლი ტარასოვი 46 წლისაა, ყველაზე უმცროსი— მოსკოველი წყალბურთელი ლენა მორშინა — 14 წლისა.

ალლუმს ამთავრებს ასპარეზობის ორგანიზატორი ქვეყნის — სამხრეთ კორეის გუნდი.

თანამედროვე მსოფლიოში სპორტის უდიდეს მნიშვნელობაზე ლაპარაკობენ ოლიმპიადის საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარე პაკ სენ ჩეკეი და საერთაშორისო ოლიმპიური კომიტეტის პრეზიდენტი ხუან ანტონიო სამარანჩი. ბოლოს, სამხრეთ კორეის პრეზიდენტი რო დე უ ოლიმპიადას გახსნილად აცხადებს.

რვა სპორტსმენს — წინა ოლიმპიური ასპარეზობის ჩემპიონებს სტადიონზე შემოაქვთ ოლიმპიური დროშა.

ᲡᲐᲑᲭᲝᲗᲐ ოლიმპიელთაგან სეულის სარბიელზე პირველი გამოვიდა 21 წლის მინსეკი წყალბურთელი ანეკი სტასულევიჩი. იგი ეროვნულ ხტომაში ასპარეზობს. პირველი ხტომების შემდეგ სტასულევიჩს საუკეთესო შედეგი ჰქონდა.

დაიწყო მოკრივეთა შეჯიბრებაც. საბჭოთა გუნდიდან მეორე წრეში პირველი გავიდა ლენინგრადელი ალექსანდრე არტემიევი (54 კგ.). სანტერესოა, რომ მის

პირველი შედეგები

მეტოქეს — ვანუატუელ ედუარდ პაულულუმს დამეგებენ მეტი წონა აღმოჩენილა და მსაჯებმა ტურნირში არ დაუშვეს.

გაიმართა ფეხბურთელთა ტურნირის პირველი მატჩებიც. გერმანიის ფედერაციელი რუსუფბლიკის ნაკრებმა ანგარიშით 3:0 დაამარცხა ჩინეთის გუნდი. შვეიცარეთისი — 2:2, იტალია-გვატემალა — 5:2, ზამბია-ერაყი — 2:2.

საბჭოთა ფეხბურთელები ბრძოლაში დღეს ჩაებმებიან. პირველ ტურში ისინი მსაპრძელთა ნაკრებს ხვდებიან. ამ გუნდებთან ერთად მესამე ჯგუფში ასპარეზობენ აგრეთვე არგენტინისა და ამერიკის შეერთებული შტატების ფეხბურთელები.

ᲡᲣᲠᲐᲗᲔᲑᲖᲔ: ოლიმპიური ცეცხლი და დროშა სეულის სტადიონზე; საბჭოთა დელეგაცია ოლიმპიადის საზეიმო გახსნის ცერემონიალზე.

ᲡᲐᲥᲔᲓᲚ.-ᲡᲐᲥᲘᲜᲤᲝᲠᲛᲘᲡ ტელეფოტო.

ᲐᲡᲙᲐᲠᲔᲖᲝᲑᲐᲗᲐ ᲙᲐᲚᲔᲜᲓᲐᲠᲘ

17—30 სექტ. — კალათბურთი.
17 სექტ. — 2 ოქტ. კრივი.
17 სექტ. — 2 ოქტ. — ფრენბურთი.
17—27 სექტ. — წყალწი ხტომა.
17 სექტ. — 1 ოქტ. — ფეხბურთი.
18—22 სექტ. — კლასიკური ჭიდაობა.
18—25 სექტ. — სპორტული ტანვარჯიში.
18—27 სექტ. — ველოსპორტი (ბუხტაციელი).
18—25 სექტ. — ცურვა.
18—22 სექტ. — თანამედროვე ხუთჭიდი.
18—24 სექტ. — ტყვიის სროლა.
18—24 სექტ. — სახტენფო სროლა.
18—29 სექტ. — ძალოსნობა.
18 სექტ. — 1 ოქტ. — ხალხის მოკეი.
19—25 სექტ. — აკადემიური ნიჩბოსნობა.
19 სექტ. — 2 ოქტ. — ცხენოსნობა.
20—24 სექტ. — ველოსპორტი (ტრეკი).
20 სექტ. — 1 ოქტ. — ჩოგბურთი.
20—28 სექტ. — სანტრნობა.
20—30 სექტ. — ფარიკაობა.
20 სექტ. — 1 ოქტ. — ჩოგბურთი.
21 სექტ. — 1 ოქტ. — წყალბურთი.
23 სექტ. — 2 ოქტ. — მძლეოსნობა.
23 სექტ. — 1 ოქტ. — მაგიდის ჩოგბურთი.
25 სექტ. — 1 ოქტ. — ძიუდო.
26 სექტ. — 1 ოქტ. — ნინჯანსნობა (ბიდარკა და კანოე).
26 სექტ. — 1 ოქტ. — სინქრონული ცურვა.
27 სექტ. — 1 ოქტ. — თავაუხუფელი ჭიდაობა.
27 სექტ. — 1 ოქტ. — მშვილდოსნობა.
28—30 სექტ. — მხატვრული ტანვარჯიში.

ᲝᲚᲘᲛᲞᲘᲣᲠᲘ ᲙᲣᲠᲘᲔᲠᲘ

● ლოს-ანჯელესის ოლიმპიური ასპარეზობის ოთხი მედლის მფლობელმა, სახელგანთქმულმა ამერიკელმა მძლეოსანმა კარლ ლიუისმა სეულში ჩასვლისთანავე განაცხადა: „ოქროს მედალი 100 მეტრზე რბენაში ჩემია. მე არასოდეს დავმარცხდები ჯონსონთან". არადა, კანადელმა ბენ ჯონსონმა — მსოფლიო რეკორდმფლმა 100 მეტრზე რბენაში — ბოლო წლებში რვიდან ექვს შეჯიბრებაში მოუგო ლიუისს. მაგრამ ლიუისი დარწმუნებულია, რომ გაიმარჯვებს აგრეთვე 200-მეტრიან დისტანციაზე, ესტაფეტაში (4X100 მ) და ნაკრეფზე ხტომაში. შეჯიბრებამთან დაკავშირებით ლიუისს მეტი არაფერი უთქვამს, ჟურნალისტები კი „დაემუქრა", თუ თავს მოიბეზრებთ, სახლში დავბრუნდები.

● ოლიმპიური შეჯიბრებებს 1817 მსაჯი მოემსაჯურება. ყველაზე მეტი — 520 მსაჯი სამხრეთ კორეელია. 93 მსაჯი ჰყავს აშშ-ს, 79 — დიდ ბრიტანეთს, 54-54 — საბჭოთა კავშირსა და შვეიცარიას, 49 — საფრანგეთს.

ᲮᲕᲐᲚ, 19 ᲡᲔᲥᲢᲔᲛᲑᲔᲠᲘᲡ 19ᲡᲐᲐᲗᲖᲔ ᲗᲔᲚᲐᲕᲘᲡ ᲡᲐᲖᲔᲘᲛᲝᲓ ᲒᲐᲘᲮᲡᲜᲔᲑᲐ ᲛᲐᲢᲩᲘ ᲛᲡᲝᲤᲚᲘᲝ ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲝᲑᲐᲖᲔ ᲞᲐᲓᲐᲙᲐᲪᲘᲡ ᲛᲐᲪᲐ ᲩᲘᲑᲣᲠᲓᲜᲔᲚᲘᲐ ᲓᲐ ᲜᲐᲜᲐ ᲘᲝᲜᲔᲚᲘᲐᲜᲘᲡ ᲨᲝᲠᲘᲡ. ᲘᲡ ᲞᲐᲓᲐᲙᲐᲪᲘᲡ ᲛᲘᲖᲜᲘᲗ ᲓᲦᲔᲡᲐᲡᲬᲐᲣᲚᲘᲐ ᲛᲗᲔᲚᲘ ᲛᲡᲝᲤᲚᲘᲝᲡ ᲞᲐᲓᲐᲙᲐᲪᲘᲡ ᲒᲣᲚᲨᲘᲡ ᲨᲔᲛᲝᲛᲬᲝᲠᲔᲑᲘᲡᲗᲕᲘᲡ.

მოკლედ გავიხსენოთ მეტოქეთა სადარბაზო ბარათები.

მსოფლიო ჩემპიონი მაია ჩიბურდანიძე (ფიდეს რეიტინგი — 2555) დაიბადა ქუთაისში 1961 წლის 17 იანვარს. საერთაშორისო დიდოსტატად წოდება მოიპოვა 1977 წელს, საბჭოთა კავშირის დიდოსტატად წოდება — 1978 წელს, ვაჟთა შორის საერთაშორისო დიდოსტატად — 1984 წელს. 1979 წლიდან სპორტის დამსახურებული ოსტატია, 1977 წელს საბჭოთა კავშირის ჩემპიონი იყო. გაიმარჯვა ქალთა და ვაჟთა ბევრ საერთაშორისო ტურნირში. საერთაშორისო ოლიმპიადების ბუთაზნის გამარჯვებული (1978, 1980, 1982, 1984, 1986 წლებში) და „საბადრაკო ოსკარის" ოთხჯზის მფლობელია (1984, 1985, 1986, 1987 წლებში). ოთამაშა 4 მატჩი მსოფლიო პირველობაზე. 1978 წელს ბიეგინთაში ანგარიშით 8,5: 6,5 მოუგო მატჩი ნონა გაფრინდაშვილს და მსოფლიო ჩემპიონი გახდა. 1981 წელს ბორჯომსა და თბილისში ყაიმით (8:8) დაამთავრა მატჩი ნანა ალექსანდრიასთან და შეინარჩუნა მსოფლიო ჩემპიონის წოდება. 1984 წელს ვოლგოგრადში სძლია (8,5:5,5) ირინე ლევიტინას, ხოლო 1986 წელს ხოფაში და ბორჯომში ახეთივე ანგარიშით მოუგო ელენე ალბილოვას. ერთი სიტყვით, ახლანდელი ჩაჩემპიონი მატჩი მიიასპოვის შეხვედრა.

პრეტენდენტი ნანა იოსელიანი (ფიდეს რეიტინგი — 2495) დაიბადა თბილისში 1962 წლის 12 თებერვალს. საერთაშორისო დიდოსტატად წოდება მოიპოვა 1979 წელს. საერთაშორისო ოლიმპიადების ოქროს გამარჯვეველია (1980, 1982 წლებში). საბჭოთა კავშირის ოთხჯზის ჩემპიონი (1981,1982, 1986, 1987 წლებში) და ევროპის ოქროს ჩემპიონია გოგონათა შორის (1978, 1979 წლებში). გაიმარჯვა ქალთა ბევრ საერთაშორისო ტურნირში. მსოფლიოს პირველობის შესარჩევ ასპარეზობებში მონაწილეობს 1978 წლიდან. 1979 წელს გაიმარჯვა რიო-დე-ჟანეირის საზონთაშორისო ტურნირში და პრეტენდენტთა მომდევნო ბრძოლაში ფინალამდე მიაღწია. 1983 წელს კვლავ მონაწილეობდა პრეტენდენტთა ასპარეზობაში, დამარცხდა ნახევარფინალურ მატჩში. 1985 წელს მაჯანის საზონთაშორისო ტურნირში III-V ადგილები გაიყო, მაგრამ შემდეგ გამარჯვდა დამატებით მატჩ-ტურნირის მიხედვით პრეტენდენტთა ასპარეზობის მიღმა დარჩა. დიდ წარმატებებს მიაღწია მსოფლიო პირველობის უკანასკნელ შესარჩევ ციკლში. გაიმარჯვა ჯერ ფრუნზეს (1986 წელს) ზონალურ ტურნირში, საზონთაშორისო ტურნირსა და წყალტუბოს პრეტენდენტთა ასპარეზობაში.

წესების თანახმად მეტოქეებმა 16 პარტია უნდა გათამაშონ. ყაიმის შემთხვევაში ჩიბურდანიძე შეინარჩუნებს ჩემპიონის წოდებას. თუ ერთ-ერთმა მხარემ 8,5 ქულა მოაგროვა, მატჩი შეწყდება. თუ ჩემპიონმა ადრე მოაგროვა 8 ქულა, რაც მას წოდებას უნარჩუნებს, მატჩი მაინც გაგრძელდება სანამ იგი 8,5 ან 9 ქულას არ მოაგროვებს.

კვირაში უნდა გაიმართოს 8 პარტია: სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით. გადადებული პარტიები მოაგრდება ოთხშაბათობით, პარასკევობთ და კვირაობით. ორშაბათ დასვენების დღეა. პარტია მიმდინარეობს ხუთსაათიანი კონტროლით, მატჩი ამრთება თელავის სახელმწიფო თეატრის შენობაში. მეტოქეებს ორ-ორი სეუნდანტი ჰყავთ. ჩიბურდანიძეს ეხმარებიან საქართველოს სსრ დამსახურებული მწვრთნელები, საერთაშორისო დიდოსტატები ვენდი კუშნირი (ეორიშლოვგრადი) და საერთაშორისო ოსტატი იგორ პოლოგო